

VEĽKÉ MESTO A MALÉ DIEVČA

Za starých, prastarých čias, keď ľudia hovorili celkom inými jazykmi ako dnes, boli už v teplých krajinách veľké a nádherné mestá. Vypínali sa tam paláce kráľov a cisárov, boli tam široké aj úzke ulice a kľukaté uličky, stáli tam skvostné chrámy so zlatými a mramorovými sochami bohov, boli tam trhoviská, kde ponúkali tovar zo všetkých mocnárstiev, a krásne a priestranné námestia, kde sa ľudia schádzali, aby si porozprávali noviny, aby tam rečnili alebo vypočuli si rečníka. No a predovšetkým, boli tam veľké divadlá.

Vyzerali podobne ako dnešný cirkus, ibaže boli postavené zo samých kamenných kvádrov. Rady sedadiel pre divákov ležali poschodovite nad sebou ako v obrovskom lieviku. Ak ste na ne hľadeli zhora, niektoré tieto stavby mali kruhovitú podobu, iné boli skôr oválne a ďalšie vytvárali zase polkruh. Volali ich amfiteátre. Podaktoré z nich boli také veľké ako futbalové štadióny, ale boli aj menšie, do ktorých sa vmestilo iba niekoľko sto divákov. Boli medzi nimi nádherné amfiteátre, vyzdobené stĺpmi a sochami, no aj jednoduché bez výzdoby. Amfiteátre nemali strechy, všetko

sa odohrávalo pod holým nebom. Preto boli v tých prepychových divadlách nad radmi sedadiel napnuté zlatom pretkávané koberce, čo chránili obecenstvo pred slnečnou pálavou alebo pred náhlymi sprškami. V jednoduchých divadlách slúžili tomuto účelu rohože zo sitiny a slamy. Jedným slovom: divadlá boli také, aké si ľudia mohli dovoliť. Ale divadlo chceli mať všetci, lebo boli vášniví poslucháči a diváci.

A keď načúvali dojímavým alebo aj smiešnym udalostiam, čo sa odohrávali na javisku, videlo sa im, akoby bol onen hraný život nejakým tajuplným spôsobom skutočnejší ako ich vlastný, každodenný. A boli nesmierne radi, keď mohli načúvať tejto druhej skutočnosti.

Od toho času uplynuli tisícročia. Vtedajšie veľké mestá sa rozpadli, chrámy a paláce sa zrútili. Vietor a dážď, chlad a horúčavy vyhladili a vyhlodali kamene, z veľkých divadiel stoja už len trosky. V rozváľanom murive si dnes cvrčky spievajú jednotvárnu pesničku. Znie to, akoby zem v spánku dýchala.

Ale niektoré z týchto veľkých starých miest ostali veľkými mestami až dodnes. Život v nich sa, pravdaže, zmenil. Ľudia sa vozia v autách a električkách, majú telefón a elektrické svetlo. No medzi novými budovami stojí ešte tu i tam niekoľko stĺpov, brána, kus múru, ba aj amfiteáter z oných dávnych čias.

A v jednom takomto meste sa odohral aj príbeh o Momo.

Na južnom okraji tohto veľkého mesta, tam, kde sa už začínajú prvé polia, chatrče a domy sú čoraz biednejšie, leží, skrytá v pínio-

vom lesíku, zrúcanina malého amfiteátra. Ani za oných dávnych čias to nebolo nijaké prepychové divadlo, bolo to, ako sa vraví, divadlo pre chudobnejších ľudí. V našich dňoch, teda v čase, keď sa príbeh o Momo začína, sa na zrúcaninu skoro celkom zabudlo. Vedelo o nej síce niekoľko profesorov historikov, ale nestarali sa o ňu, lebo už na nej nemali čo skúmať. Veď to ani nebola nijaká pozoruhodnosť. Nedala sa porovnávať s inými pamiatkami, čo sa v tom veľkom meste nachádzali. Občas tam zablúdilo niekoľko turistov, lozili na zatravnatených radoch sedadiel, narobili kriku, šťukli si fotografiu na pamiatku a pobrali sa ďalej. Do kamenného kruhu sa znova vrátilo ticho a cvrčky zanôtili ďalšiu strofu neko- nečnej pesničky, čo sa od tej predchádzajúcej ničím nelíšila.

Vlastne iba ľudia z najbližšieho okolia poznali túto zvláštnu okrúhlu stavbu. Vyháňali tam kozy na pašu, v kruhu uprostred sa hrávali deti s loptou a večerami sa tam niekedy stretali zaľúbenci.

Ale od istého dňa sa medzi ľuďmi povrávalo, že v zrúcanine niekto býva. Vraj nejaké dieťa, najskôr malé dievčatko, akosi čud- ne poobliekané. Vraj sa volá Momo alebo tak nejako.

Momo vyzerala skutočne neobyčajne. Na ľudí, ktorí kladú veľ- ký dôraz na čistotu a poriadok, pôsobila možno odstrašujúco. Bola malá a dosť chudá, a tak sa pri najlepšej vôli nedalo zistiť, či má ešte len osem, alebo už dvanásť rokov. Mala kučeravé, ani smola čierne vlasy, také bujné, akoby nikdy neboli videli hrebeň alebo nožnice. Oči mala veličizné, krásne a tiež ani smola čier- ne, nohy podobnej farby, lebo behala skoro vždy bosá. Len v zime si niekedy obula topánky, no ani tie neboli rovnaké, každá z iného

páru, a okrem toho jej boli priveľké. To preto, lebo Momo mala len to, čo niekde našla alebo jej niekto podaroval. Sukňu, čo jej siahala až po členky, mala pozošívajú z najrozličnejších pestrých záplat. Nosila k nej starý a príširoký mužský kabátec s rukávmi vyhrnutými na zápästí. Odstrihnúť z nich nechcela, keďže predvídavo myslela na to, že ešte môže narásť. A ktohovie, či dakedy nájde taký pekný a praktický kabátec s toľkými vreckami.

Pod trávou porasteným javiskom divadelnej zručaniny sa nachádzalo niekoľko spolu zavalených komôrok, do ktorých sa dalo vojsť dierami v povrchovom murive. Tam sa Momo udomácnila. Raz predpoludním prišlo za ňou niekoľko mužov a žien z najbližšieho okolia a začali sa jej na všeličo vypytovať. Momo stála pred nimi a bojzливо na nich pozerala. Nazdávala sa, že ju chcú stade vyhnať. Ale čoskoro zistila, že sú to priateľskí ľudia. Aj oni boli chudobní a poznali život.

- No, – povedal jeden z mužov, – tak tebe sa tu páči?
- Páči, – odpovedala Momo.
- A chceš tu zostať?
- Áno, chcem.
- A nečakajú ťa niekde?
- Nie.
- Chcel som povedať, či by si sa nemala vrátiť domov?
- Ja som tu doma, – chvatne ho uistovala Momo.
- A skade si prišlo, dieťa?

Momo neisto ukázala kdesi do diaľky.

– Kde máš rodičov? – vyzvedal sa muž ďalej.

Dieťa bezradne hľadalo naňho aj na ostatných a málinko pokrčilo pleciami. Ľudia okolo pozreli na seba a vzdychli.

– Nemusíš sa nás báť, – pokračoval muž, – neprišli sme ťa vyhnať. Chceme ti pomôcť.

Momo prikývla mlčky, ale ešte nie celkom presvedčivo.

– Vravíš, že sa voláš Momo, pravda?

– Áno.

– Pekné meno, ale ešte som ho nikdy nepočul. Kto ti dal také meno?

– Ja.

– Sama si sa tak pomenovala?

– Áno.

– Kedy si sa narodila?

Momo rozmýšľala a napokon povedala:

– Pokiaľ sa pamätám, bola som tu odjakživa.

– A nemáš nijakú tetu alebo strýka, nijakú starú mamu a vôbec nejakú rodinu, ku ktorej by si mohla ísť?

Momo na muža iba pozrela a chvíľu mlčala. Nato zamrmlala:

– Ja som tu doma.

– No hej, – pokračoval muž, – ale veď ty si ešte dieťa – koľko máš vlastne rokov?

– Sto, – váhavo povedala Momo.

Ľudia sa zasmiali, lebo to pokladali za žart.

– Ale vážne, koľko máš rokov?

– Stodva, – odpovedala Momo ešte neistejšie.

Chvíľu trvalo, kým ľudia pochopili, že dieťa pozná iba niekoľko čísloviek, ktoré dakde pochytilo, ale v jeho predstavách nič určité neznamenajú, keďže rátať ho nikto neučil.

– Počúvaj, – ozval sa muž, keď sa poradil s ostatnými, – čo by si povedala na to, keby sme oznámili polícii, že si tu? Dostala by si sa do útulku, kde by ti dali jedlo a posteľ a naučila by si sa tam rátať a čítať a písať a ešte všeličo iné. No, čo ty na to?

Momo naňho vystrašene pozrela.

– Nie, – zašomrala, – ta nechcem ísť. Tam som už raz bola. Boli tam aj iné deti. A na oblokoch mali mreže. Každý deň nás bili – ale celkom nespravodlivo. Tak som v noci preliezla múr a ušla som. A už sa ta nechcem vrátiť.

– Rozumiem ti, – povedal akýsi stavec a pokýval hlavou. Aj ostatní ľudia rozumeli a prikyvovali.

– No dobre, – ozvala sa ktorási pani, – ale veď si ešte malá. Niekto sa predsa musí o teba starať.

– Ja sa budem, – s uľahčením odpovedala Momo.

– A budeš to vedieť? – pýtala sa pani.

Momo chvíľu mlčala a nato ticho povedala:

– Všetka ja veľa nepotrebujem.

Ľudia zase pozreli na seba, vzdychli a pokývali hlavami.

– Vieš, Momo, – znova sa ujal slova muž, čo hovoril na začiatku, – rozmýšľali sme, že by ťa prichýlil niekto z nás. Máme síce všetci málo miesta a zväčša už máme krdeľ detí, čo pýtajú jesť, ale povedali sme si, že o jedného viac alebo menej, na tom už naozaj nezáleží. Čo ty na to, povedz!

– Ďakujem, – ozvala sa Momo a po prvý raz sa usmiala, – pekne vám ďakujem. No nemohli by ste ma jednoducho nechať tu?

Ludia sa dlho radili a napokon súhlasili. Dieťa môže práve tak bývať tu ako u hociktorého z nich. Staráť sa budú o Momo spoločne a všetkým to bude rozhodne ľahšie ako jednému.

Hneď sa pustili do roboty. Najprv vypratali napoly zrúcanú kamennú komôrku, v ktorej sa Momo usídlila, a dali ju do poriadku, ako len vedeli. Ktorýsi z nich, murár, tam dokonca postavil malé ohnisko. Nasadil aj hrdzavú rúru na pec. Starý stolár zhlobil z debny stolík a dve stoličky. Ženy doniesli nakoniec vyradenú, všelijakými závitmi bohato vyzdobenú železnú posteľ, len máličko roztrhaný matrac a dve prikrývky. Kamenná diera pod javiskom zrúcaniny sa premenila na útulnú izbietku. Murár, ktorý mal aj umelecké schopnosti, namaľoval napokon na stenu obraz s peknými kvetmi. A pramaľoval ešte i rám a klinec, na ktorom mal obraz visieť.

Potom prišli deti tých ľudí a doniesli, čo ušetrili z jedla: jedno kúsok syra, druhé bochníček chleba, tretie trocha ovocia a tak ďalej. Keďže detí bolo veľmi veľa, nazbieralo sa v ten večer také veľké množstvo jedla, že si v amfiteátri mohli všetci vspolok usporiadať opravdivú malú slávnosť na počesť príchodu Momo. A veselili sa na tej slávnosti, ako sa vedia veseliť len chudobní ľudia.

A tak sa začalo priateľstvo medzi malou Momo a ľuďmi z najbližšieho okolia.